

Rapportage Audit Permanente Educatie Accountants

Soort onderzoek: Continuering

Erasmus School of Accounting & Assurance

2-10-2017

INHOUDSOPGAVE

1	PROCEDURE AUDIT PERMANENTE EDUCATIE ACCOUNTANTS	2
1.1	INLEIDING.....	2
1.2	ONDERDEEL 1: CONTROLE CURSUSDOCUMENTEN.....	2
1.3	ONDERDEEL 2: DEELNEMERSENQUÊTE.....	2
1.4	ONDERDEEL 3: INTERVIEW ONDERWIJSINSTELLING.....	3
1.5	RAPPORTAGE.....	3
2	RESULTAAT ONDERDEEL 1: CONTROLE CURSUSDOCUMENTEN	4
3	RESULTAAT ONDERDEEL 2: DEELNEMERSENQUÊTE	5
4	RESULTAAT ONDERDEEL 3: INTERVIEW ONDERWIJSINSTELLING	9
5	EINDCONCLUSIE VAN DE AUDIT PERMANENTE EDUCATIE ACCOUNTANTS	10
	BIJLAGEN.....	11
BIJLAGE 1	VRAGENLIJST CONTROLE CURSUSDOCUMENTEN AUDIT (BIJ ONDERDEEL 1)	12
BIJLAGE 2	SCORELIJST CONTROLE CURSUSDOCUMENTEN AUDIT	13
BIJLAGE 3	VRAGENLIJST DEELNEMERSENQUÊTE AUDIT (BIJ ONDERDEEL 2)	14
BIJLAGE 4	AGENDA INTERVIEW ONDERWIJSINSTELLING (BIJ ONDERDEEL 3).....	15
BIJLAGE 5	BEOORDELINGSTABEL.....	17

1 Procedure Audit Permanente Educatie Accountants

1.1 Inleiding

Op grond van artikel 10 van de Nadere voorschriften permanente educatie (NVPE) hanteert het bestuur van de Koninklijke NBA (de NBA) criteria bij de beoordeling van een erkenning van een onderwijsinstelling in het kader van de permanente educatie (PE). Voorts kan het bestuur voorwaarden aan de erkenning stellen.

1.2 Onderdeel 1: Controle cursusdocumenten

Op basis van de opleidingsdatabank van de NBA wordt van een erkende onderwijsinstelling die voor de Audit in aanmerking komt, voor de relevante periode steekproefsgewijs een aantal bij de NBA geregistreerde PE-cursussen geselecteerd. De te auditen onderwijsinstelling wordt ten behoeve van de controle van de naleving van de regelgeving¹ vervolgens verzocht van deze geselecteerde cursussen de vereiste cursusdocumenten in kopie op te sturen aan Cedeo. Dit betreft de volgende documenten:

- presentielijsten met handtekeningen;
- evaluatieformulieren;
- cursusprogramma;
- deelnamecertificaten;
- cursusaankondiging.

Het cursusmateriaal van de betreffende cursussen wordt tijdens de audit ter plekke ingezien. Elke cursus wordt op basis van deze stukken door Cedeo beoordeeld aan de hand van de vragenlijst van onderdeel 1. Als bijlage bij dit rapport is opgenomen de Vragenlijst controle cursusdocumenten Audit PE ([bijlage 1](#)) alsmede de Scorelijst controle cursusdocumenten Audit PE ([bijlage 2](#)). Nadat alle cursussen op onderdeel 1 zijn beoordeeld, zal Cedeo bepalen of de onderwijsinstelling voor dit onderdeel in totaal een voldoende of onvoldoende heeft behaald. Indien meer dan de helft van het aantal cursussen een voldoende heeft gescoord, zal de onderwijsinstelling op dit onderdeel een voldoende behalen.

1.3 Onderdeel 2: Deelnemersenquête

Ten behoeve van onderdeel 2 van de Audit wordt een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd onder een aantal accountants-cursisten van de in onderdeel 1 geselecteerde cursussen. De steekproefgrootte van het tevredenheidsonderzoek is in beginsel bepaald op 10 accountants-cursisten verdeeld over de in onderdeel 1 geselecteerde cursussen. De ondergrens van de steekproef is vastgesteld op vijf accountants-cursisten. Indien het bedoelde aantal van vijf accountants-cursisten niet kan worden behaald, benadert Cedeo andere cursisten voor de deelnemersenquête. Dit is dan ook de reden waarom op de presentielijsten de volledige titulatuur van de cursist dient te worden vermeld.

---

¹Het betreft de voorafgaande cursuspublicatie voor de cursist. Te denken valt aan mailings/brochures, advertentieteksten, webpublicaties, intranet-publicaties, interne memo's, nieuwsbrieven en/of andere cursusaankondigingen.

De cursisten van de onderwijsinstellingen worden telefonisch geïnterviewd aan de hand van een reeks gerichte vragen over o.a. de gevolgde cursus en de onderwijsinstelling. Als bijlage bij dit rapport is opgenomen de Vragenlijst deelnemersenquête Audit PE ([bijlage 3](#)). De antwoorden bieden informatie over de tevredenheid bij de cursisten over de onderwijsinstelling en de gevolgde cursus. De cursisten kunnen op ieder item een score geven van één tot vijf, van 'zeer ontevreden' tot 'zeer tevreden'. Tenminste 70 procent van de benaderde cursisten moet minimaal een vier of vijf (tevreden of zeer tevreden) scoren. Indien 70 procent tevredenheid (of meer) wordt behaald, zal de onderwijsinstelling op dit onderdeel een voldoende scoren. De antwoorden worden weergegeven in een matrix. Tevens wordt per item een toelichting gegeven waarbij anoniem zowel de sterke als de te verbeteren punten aan de orde komen.

1.4 Onderdeel 3: Interview onderwijsinstelling

De uitkomsten van onderdeel 1 en 2 worden tijdens een bezoek aan de onderwijsinstelling door Cedeo met de contactpersonen van de onderwijsinstelling besproken. Het cursusmateriaal van de betreffende cursussen wordt tijdens de audit ter plekke ingezien. Tevens worden in dat gesprek aanvullende vragen gesteld omtrent de thema's aangaande de professionaliteit en continuïteit van de cursusorganisatie en de toepasbaarheid van de cursussen voor accountants. Als bijlage bij dit rapport is opgenomen de Agenda interview onderwijsinstelling Audit PE ([bijlage 4](#)).

1.5 Rapportage

De informatie die op bovengenoemde wijze (onderdelen 1 t/m 3) over de cursussen en de onderwijsinstelling is verzameld, wordt vastgelegd in een conceptrapport. Voorts wordt aan de hand van de beoordelingstabel van de Audit ([bijlage 5](#)) de totale (advies) eindscore door Cedeo bepaald. De conceptversie wordt vervolgens aan de onderwijsinstelling ter becommentariëring voorgelegd. De onderwijsinstelling kan daarop nog reageren. Hierna zal het definitieve rapport worden vastgelegd. De onderwijsinstelling is ter behoud van haar erkenning op grond van de regelgeving verplicht binnen één maand na afronding van het eindrapport dit aan de NBA toe te sturen. De NBA zal aan de hand van voornoemde beoordelingstabel een beslissing nemen over de voortzetting van de erkenning.

2 Resultaat onderdeel 1: Controle cursusdocumenten

Nr	Naam opleiding	Startdatum	Doelgroep
1	ESAA - Precourse RC voor RA's e.a. 2017	03-02-2017	PE
2	IT-Auditing & Advisory: 2015/2016 Informatietechnologie 2	20-11-2015	PE
3	Executive Program The New CFO	13-10-2016	PE
4	Masterclass Insight Experience voor Commissarissen en Toezichthouders 14PE	01-12-2016	PE
5	Internal Auditing & Advisory: 2016/2017 Auditing Skills 2/2	13-01-2017	PE

Verklaring leestekens: + = ja / - = nee / n.v.t. =niet van toepassing

	Opleiding	1	2	3	4	5
1	Heeft de onderwijsinstelling in de cursusaankondiging voorafgaand aan de cursus het totaal aantal PE-uren (hoofregel: puntenlogo) weergegeven? ²	+	+	+	+	+
2	Heeft er voor aanvang en na afloop van de cursus aanwezigheidsregistratie plaatsgevonden (handtekeningen van de cursisten bij aanvang en na afloop van elke cursusdag)?	+	+	+	+	+
3	Is er een aparte presentielijst voor de handtekeningen voor de aanvang van de cursusdag en een aparte lijst voor de handtekeningen na afloop van de cursusdag?	+	+	+	+	+
4	Bevatten de presentielijsten de vereiste gegevens (voorletters, achternaam, titulatuur) van de cursisten?	+	+	+	+	+
5	Zijn de evaluatieformulieren van de cursisten en/of cumulatieve totaalscore van alle evaluaties per cursus aanwezig?	+	+	+	+	+
6	Is op het evaluatieformulier een algemene waarderingsvraag aanwezig?	+	+	+	+	+
7	Wordt de algemene waarderingsvraag door minimaal 70% van de accountants-cursisten met een voldoende beoordeeld?	+	+	+	+	+
8	Is het cursusmateriaal (bijv. weergave/samenvatting van lezing, literatuur, jurisprudentie en/of andere achtergrond informatie) voorhanden?	+	+	+	+	+
9	Is het cursusprogramma (incl. een overzicht van tijden van aanvang, pauzes, einde van de cursus) van de cursus aanwezig?	+	+	+	+	+
10	Is het juiste aantal PE-uren aan de cursus toegekend?	+	+	+	+	+
11	Voldoet het deelnamecertificaat aan de vereisten (cursusnaam en data, naam cursist, aantal PE-uren, de CRS-cursuscode, ondertekening door de onderwijsinstelling)?	+	+	+	+	+
Totale scores cursus:		1	2	3	4	5
		16	16	16	16	16

Conclusie Onderdeel 1: Alle cursussen zijn voldoende

² Het betreft de voorafgaande cursusplichting voor de cursist. Te denken valt aan mailings/brochures, advertentieteksten, webpublicaties, intranetpublicaties, interne memo's, nieuwsbrieven of andere cursusaankondigingen.

3 Resultaat onderdeel 2: Deelnemersenquête

Aantal referenten geïnterviewd: 10

Score tevredenheid ①	1	2	3	4	5
Voortraject				90%	10%
Opleidingsprogramma		10%	30%	50%	10%
Uitvoering		10%	10%	70%	10%
Docent			20%	80%	
Cursusmateriaal			10%	80%	10%
Accommodatie		20%		20%	60%
Organisatie en Administratie				30%	70%
Prijs-kwaliteitverhouding②			20%	50%	
Tevredenheid opleiding / samenwerking totaal			10%	90%	

- ① 1 = zeer ontevreden
 2 = ontevreden
 3 = noch ontevreden/noch tevreden
 4 = tevreden
 5 = zeer tevreden
- ② Drie referenten kennen geen score toe voor dit item.

Toelichting op de gegeven antwoorden:

Voortraject

Alle informatie omtrent de opleidingen is op de website van ESAA te vinden. Ook worden er voorlichtingsbijeenkomsten gegeven en e-mails met aanvullende informatie verzonden. De referenten die zijn opgebeld, vertellen dat vragen duidelijk zijn beantwoord. "Ik had zelf mijn opleiding tot registeraccountant ook bij de ESAA gevolgd. Dit was voorbereidend op IT-auditor", aldus één van de deelnemers die al eerdere goede ervaringen met ESAA had. Men vindt de informatie vooraf helder en is dan ook unaniem (zeer) tevreden over dit item. Eén referent heeft een advertentie over de opleiding van zijn keuze in een vakblad voor accountants zien staan en naar aanleiding hiervan contact gezocht met de ESAA om zich in te schrijven. Een ander heeft uitgezocht welke partijen de opleiding van zijn keuze aanbieden en nadat zijn keuze op het ESAA was gevallen, heeft hij zich via zijn werkgever ingeschreven en intern een syllabus met informatie ontvangen. Het merendeel van de referenten heeft deelgenomen aan een éénjarige opleiding met pre-course. ESAA biedt hiermee de mogelijkheid om in één jaar van RA, RE te worden, waar normaliter een tweejarige opleiding voor nodig is: "We zijn in september begonnen met eerst een aantal weken IT audit. Daar werd je erg mee geholpen."

Opleidingsprogramma

De meerderheid van de referenten vindt het opleidingsprogramma voldoende duidelijk. Zij hebben de folder met het programma van tevoren gedownload via het internet en vooraf al het lesmateriaal ontvangen om zich te kunnen voorbereiden. "Vooraf heb ik een 'course instruction' ontvangen over wat behandeld gaat worden in de twaalf modules en hoeveel lesdagen het per module zijn", "Het was mij bekend welke modules te halen waren. Deze informatie was voor mij voldoende om voor deze opleiding te kiezen" en "Ik wist dat het niveau universitair zou zijn en had een duidelijk beeld van de onderwerpen die behandeld zouden worden. Je kon op de informatieavond ook met je vragen terecht", aldus tevreden referenten. Drie referenten die een neutrale score aan dit onderdeel toekennen, vinden dat het opleidingsprogramma uitgebreider en meer specifiek omschreven kan worden: "Ik deed van de tweejarige opleiding alleen het laatste jaar. De deficiënties waren mij niet helemaal duidelijk vooraf", "De doelstellingen zijn te breed geformuleerd. Over welk deel van de IT de lessen precies gaan, kan scherper afgebakend worden. Men pretendeerde een breder gebied te beslaan, maar dit viel tegen" en "Op de vakgebieden was soms onduidelijk wat er van je verwacht werd." Eén ontevreden respondent zegt dat op de website staat aangegeven welke modules en vakken worden aangeboden, maar niet wat deze modules inhouden: "De doelstellingen kunnen duidelijker omschreven worden."

Uitvoering

Het niveau, de duidelijkheid en de diepgang van de uitvoering zijn naar tevredenheid van de meerderheid van de referenten. Ter toelichting: "Er is een breed aantal onderwerpen op academisch niveau en met voldoende diepgang behandeld. De lestijden van de colleges vond ik prettig", "Het niveau was goed. Het had qua diepgang wel wat technischer gemogen van mij", "Qua theorie en hoeveelheid opdrachten, komt er veel op je af. Ik vond het leuk om de verschillende technieken in een aantal praktijkcases terug te zien. Ik zou het fijn hebben gevonden wanneer er na afloop van de les de gelegenheid gegeven wordt om een uurtje in groepjes samen te werken." en "Het is een opleiding waarbij binnen het gehele traject 'training on the job' een rol speelt. Het geeft voldoende basis om werkelijk gecertificeerd IT auditor te worden en is ook voor mensen die niet in de controlepraktijk werken, toe te passen." Eén referent kent een neutrale drie score toe: "Men had meer praktijkcases kunnen geven waar alle deelnemers, zowel werkzaam op belasting-, verzekerings-, als accountantskantoren, wat aan hebben. Twee, overigens tevreden, referenten zouden de invulling eveneens meer praktijkgericht wensen: "Ik had meer inbreng van praktijkervaringen verwacht. Zeker bij het onderwerp 'auditing', wat over scripts ging, had ik behoefte aan praktijkmeningen" en "Het niveau vond ik goed, maar ik miste af en toe de praktische invulling. Maar je weet vooraf dat een opleiding bij een universiteit met name wetenschappelijk en theoretisch is." Eén ontevreden geïnterviewde vindt dat er een hiaat zit tussen hoe zaken vooraf in het opleidingsprogramma omschreven staan en hoe het uiteindelijk is uitgevoerd: "De context heeft bepaald wat de oplossing moest worden, maar op de tentamens hield men vast aan vooraf gedefinieerde antwoorden." De referenten hebben na elke module en aan het einde van de opleiding een evaluatieformulier aangeboden gekregen: "Er werden direct verbeteringen toegepast aan de hand van de uitkomst van de evaluatieformulieren."

Docent

De referenten kregen per module te maken met een andere spreker. De overgrote meerderheid van de geïnterviewden vindt de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de meeste docenten uitstekend. Bij een enkeling was ruimte voor verbetering. Hier volgen enkele citaten: "De docent bij het onderwerp 'corporate finance & treasury management' had iets meer rekening kunnen houden met het feit dat er zowel RA's, RC's, als RO's in de zaal zaten", "Het waren sowieso personen die er verstand van hebben, maar de één kan beter presenteren dan de ander", "Er zaten een aantal hele goede bij. Alleen de gastsprekers bij de capita selecta voldeden niet aan mijn verwachtingen omdat ze geen connectie met de zaal hadden" en "Ik vond het een genot om naar sommige sprekers te luisteren. Zij inspireerden mij omdat zij in hun dagelijkse praktijk met de onderwerpen te maken hebben. Je merkt aan de cases dat ze hun vak heel goed beheersen." Twee referenten zijn neutraal gestemd: "Bepaalde sprekers waren erg goed. Anderen niet zo heel best" en "Het probleem dat je ook bij andere opleidingsinstellingen ziet, is dat heel veel docenten voorlezen van slides. Dat is tijdverspilling. Het is hun taak om verdieping te geven. Dat deden twee docenten. De overigen niet."

Cursusmateriaal

Het lesmateriaal bestond uit hardcopy en digitaal materiaal. Men kreeg vanuit de opleiding aangereikt welke boeken nodig waren, waarna de deelnemers ze zelf konden bestellen: "Via het informatiesysteem blackbord heb je de boekenlijst en op de website is te vinden waar je het lesmateriaal kunt bestellen." Negen van de tien geïnterviewden zijn tevreden over de kwaliteit van het lesmateriaal en één van hen zegt zelfs te zijn overladen met informatie: "De literatuur en papers waren up-to-date, kwalitatief goed en ruim voldoende", "Het was wel heel veel. Je moest heel veel lezen en doen maar daar kreeg je wel ondersteuning bij" en "Ik vond het leuk dat er ook literatuur over nieuwe onderwerpen zoals 'bitcoins from blockchain' bij zat." Eén referent kent een neutrale score toe aan het lesmateriaal omdat het wel eens gebeurde dat de sheets niet tijdig beschikbaar waren en bepaalde boeken die in Nederland moeilijk verkrijgbaar zijn, moesten in Amerika besteld worden.

Accommodatie

Er is voldoende ruimte in de collegezalen. De lunch was uitstekend, de parkeergelegenheid is goed en de ligging vlak naast de snelweg zorgt voor een goede bereikbaarheid. "Ik vond de zaal redelijk mooi, maar iets minder geschikt voor lange mensen", "We zaten met name in het Warande gebouw. Zowel de temperatuurbesturing, de verlichting, als de stoelen waren goed" en "De verzorging van de lunch en de parkeerkaart waarmee we in alle garages van het Erasmus terecht konden, waren goed geregeld", aldus de tevreden referenten, van wie meer dan de helft zelfs de hoogste score toekent aan de uitvoeringslocatie. "De lunch was prima, maar ik vond het jammer om een paar uur in een zaal zonder ramen te moeten zitten" en "Het meubilair is gedateerd en aan vernieuwing toe en de zalen kunnen wel een opfrisbeurtje gebruiken. Ook is het lastig om te vinden waar je moet zijn. Voor een 'IT audit' opleiding verbaasde het mij dat er geen stopcontacten bij de lesplekken zijn. Deelnemers die met een laptop werkten, moesten voor een goede accu zorgen", aldus twee ontevreden respondenten.

Organisatie en Administratie

Niet elke module kwam voor het behalen van PE-punten in aanmerking, maar van tevoren is duidelijk aangegeven bij welke module dit wel het geval was. Van de modules waaraan punten worden toegekend, kregen de deelnemers deze en het certificaat direct na het afronden in hun bezit. Alle referenten zijn tevreden over de organisatorische en administratieve kwaliteiten van het ESAA en zeven van hen kennen zelfs de hoogste score toe. Ter verklaring: "Omdat ik RA ben, kreeg ik certificaten voor de verschillende modules waar de PE-punten opstonden. Dat was goed geregeld" en "Je kreeg per module een cijfer en aan het eind een diploma. De diploma-uitreiking was goed verzorgd." De ESAA staat open voor suggesties: "Na ieder deexamen was er een evaluatiemoment. En de mensen van de organisatie zijn twee keer persoonlijk langs gekomen om verbeterpunten te inventariseren. Dat men direct zaken wil verbeteren, geeft je het gevoel dat je gehoord wordt" en "De opleiding is kwalitatief goed, er is duidelijke communicatie en men staat open voor feedback." Eén tevreden referent zou het gemakkelijker vinden wanneer de rekening direct aan de werkgever gefactureerd wordt.

Prijs-kwaliteitverhouding

Van de referenten die een mening hebben over de prijs-kwaliteitverhouding, is de meerderheid tevreden. Zij vinden dat de intensieve programma's een marktconforme vraagprijs hebben: "De prijs was redelijk hoog, maar de kwalitatief goede opleiding was het zeker wel waard", "Omdat er alleen accountants worden toegelaten is het mogelijk om RE te worden binnen één jaar. Dat is prijstechnisch natuurlijk ook gunstiger" en "Aan iedere post-master opleiding hangt een prijskaartje. Als je kijkt naar de PE-punten die je er mee verdient, vind ik de prijs in verhouding." Twee referenten zijn tevreden, noch ontevreden over de prijskwaliteit verhouding. Eén van hen zegt: "Dit soort opleidingen zijn altijd prijzig. Wel waren er vakken bij waarvan ik achteraf vind dat ze niet nodig waren." Drie deelnemers hebben zelf geen mening over dit item omdat hun werkgever de opleiding betaald heeft.

Tevredenheid opleiding / samenwerking totaal

Negen van de tien referenten zijn overall tevreden over het niveau van de opleidingen van ESAA: "Het ESAA biedt de unieke mogelijkheid om een kopstudie te volgen. Met een RA of RO titel, kun je binnen één jaar RE zijn", "ESAA is een begrip voor de werkende mens. De compacte training was goed georganiseerd, had voldoende diepgang en was toegankelijk voor mensen die al wat langer niet meer in een studieomgeving zitten" en "Ik zit als financieel manager niet in de controlepraktijk, maar dit sloot wel goed aan op mijn vakgebied. Het biedt thema's waar ik iets mee kan en het heeft mij meer inzicht gegeven." De sprekers zijn erg belangrijk: "We kregen les van docenten die van de praktijk weten, waardoor de koppeling tussen de theorie en de praktijk goed was", "De verscheidenheid en actualiteit van de onderwerpen was uitstekend en de bereikbaarheid van de docenten en het backoffice was prima. De gastsprekers van 'capita selecta' vielen mij tegen, maar de fantastische docent van 'enterprise information systems' gaf veel praktijkcases. Toen we onze tevredenheid over hem aangaven, hebben we hem vaker terug gezien" en "Het was goed georganiseerd, duidelijk en helder. Het was leuk om naar de experts te luisteren en vragen te kunnen stellen." Echter er is ook vraag naar een meer praktijkgerichte inslag: "Men zou niet alles op theorie moeten baseren en meer praktijkcases kunnen geven", "De kwaliteit was voldoende op niveau, de inhoud was goed, de uitvoeringslocatie was uitstekend, alleen de verhouding tussen theorie en praktijkgerichtheid was minder goed", "Kundige docenten, heldere doelstellingen, maar er kan meer praktische toepasbaarheid worden onderwezen" en "In de didactiek van de cases is het meer vaktechnisch inhoudelijk. Niet alle onderwerpen hadden een toegevoegde waarde. Wat minder papers schrijven, zou ik ook een verbetering vinden." Eén deelnemer aan de precourse zegt dat beter gecommuniceerd kan worden dat je met het volgen van dit voortraject al een redelijke start hebt gemaakt voor de volledige opleiding. Eén referent kent overall een neutrale score toe. Hij vond de pre-course uitstekend, maar zou de opleiding liever in een groep met deelnemers van dezelfde achtergrond gevolgd hebben: "Voor een controller gelden heel andere eisen dan voor een accountant. Ook vind ik het buitengewoon vreemd dat je met een scriptievereiste zit, terwijl er geen doctoraaltitel aan vast zit." Negen referenten raden ESAA van harte aan bij derden.

Conclusie onderdeel 2: Voldoende

4 Resultaat onderdeel 3: Interview onderwijsinstelling

Bezoekdatum: 21-09-2017

Gesproken met: Mevrouw Taia Boneco, mevrouw Snel-Gortemaker en de heer Schapink

De Erasmus School of Accounting & Assurance (hierna te noemen ESAA) verzorgt opleidingen op het gebied van Accounting, Auditing en Controlling. ESAA is een samenwerkingsverband tussen de Erasmus School of Economics (ESE) en Erasmus Universiteit Rotterdam Accounting, Auditing & Controlling (Eurac) BV. Door deze samenwerking worden van het begin tot het eind alle opleidingen en onderzoek op het gebied van Accounting en Assurance door één partij georganiseerd. Zo zijn er post-initiële opleidingen, een executive master, executive programs en permanente educatie. Bij deze audit werden verschillende opleidingen onder de loep genomen: de pre-course RC voor RA's e.a., IT-Auditing & Advisory: informatietechnologie 2, Internal Auditing & Advisory: Auditing Skills 2, het Executive Program The New CFO en de Masterclass Insight Experience voor Commissarissen en Toezichthouders. Elke opleiding/programma heeft een eigen directie die zowel zakelijk als wetenschappelijk verantwoordelijk is voor de opleiding. De directie wordt ondersteund door een programma manager en een programma coördinator. Het opleidings/programmteam overlegt regelmatig over de inhoud, kwaliteit, actualiteit en organisatie van de opleiding /programma. Wanneer nodig worden aanpassingen doorgevoerd. Eén keer per jaar is er een formeel overleg tussen de programmadirectie en de directie van ESAA om de ontwikkelingen te bespreken. Verder wordt tussentijds en wanneer nodig afgestemd. Sommige opleidingen hebben een eigen curatorium. Daarnaast organiseert ESAA sinds 2 jaar een eigen interne visitatie. Daarvoor is een Wetenschappelijke Raad ingesteld.

Alle werkprocessen heeft de ESAA helder beschreven. Zo wordt er gewerkt met vaste sjablonen en draaiboeken waardoor er voldoende waarborg is voor continuïteit. Alles wordt ook digitaal bewaard en is voor alle betrokkenen in te zien. Iedereen weet dan ook in welke fase een bepaald opleidingstraject zich bevindt. Ondanks het feit dat er veel afdelingen bij betrokken zijn, verloopt het proces van organiseren en samenstellen van programma's en opleidingen bij de ESAA zeer gestructureerd. Bij alle cursussen en opleidingen van de ESAA wordt gewerkt met kwalitatief hoogwaardige docenten en sprekers. De medewerkers van de ESAA hebben in de loop der jaren een groot netwerk opgebouwd en kunnen daarom gebruik maken een grote groep van professionals die werkzaam zijn in de praktijk van controllers en auditors. Daarnaast worden er ook (gast)sprekers ingezet met veel ervaring in de dagelijkse praktijk. Verder beschikken de docenten van de ESAA natuurlijk over een brede ervaring in het onderwijs. Geheel afhankelijk van de cursus of opleiding wordt het lesmateriaal, waaronder PowerPointpresentaties, literatuurlijsten, achtergrondinformatie en artikelen, vooraf, tijdens en/of na afloop van de cursus/opleiding aan de deelnemers ter beschikking gesteld. De door de deelnemers ingevulde evaluatieformulieren worden uiterst zorgvuldig bekeken. Eventuele op- en aanmerkingen worden teruggekoppeld aan de programmadirecteuren en de docenten/sprekers. Indien er bijzonderheden uit naar voren komen, wordt niet gearzeld om stappen te ondernemen. Kwaliteit staat bij ESAA hoog in het vaandel en de uitkomst van de evaluaties wordt gezien als één van de middelen om deze kwaliteit hoog te houden.

5 Eindconclusie van de Audit Permanente Educatie Accountants

Op basis van de uitkomsten van de onderdelen 1, 2 en 3 is de conclusie van Cedeo dat Erasmus School of Accounting & Assurance resultaat 1 scoort van de beoordelingstabel Audit Accountants: Erkenning

Bijlagen

BIJLAGE 1 Vragenlijst controle cursusdocumenten Audit (bij onderdeel 1)

1. Heeft de onderwijsinstelling in de cursusaankondiging voorafgaand aan de cursus het totaal aantal PE-uren (hoofregel: puntenlogo) weergegeven?³
2. Heeft er voor aanvang en na afloop van de cursus aanwezigheidsregistratie plaatsgevonden (handtekeningen van de cursisten bij aanvang en na afloop van elke cursusdag)?
3. Is er een aparte presentielijst voor de handtekeningen voor de aanvang van de cursusdag en een aparte lijst voor de handtekeningen na afloop van de cursusdag?
4. Bevatten de presentielijsten de vereiste gegevens (voorletters, achternaam, titulatuur) van de cursisten?
5. Zijn de evaluatieformulieren van de cursisten en/of cumulatieve totaalscore van alle evaluaties per cursus aanwezig?
6. Is op het evaluatieformulier een algemene waarderingsvraag aanwezig?
7. Wordt de algemene waarderingsvraag door minimaal 70% van de accountants-cursisten met een voldoende beoordeeld?
8. Is het cursusmateriaal (bijv. weergave/samenvatting van lezing, literatuur, jurisprudentie en/of andere achtergrond informatie) voorhanden?
9. Is het cursusprogramma (incl. een overzicht van tijden van aanvang, pauzes, einde van de cursus) van de cursus aanwezig?
10. Is het juiste aantal PE-uren aan de cursus toegekend?
11. Voldoet het deelnamecertificaat aan de vereisten (cursusnaam en data, naam cursist, aantal PE-uren, de CRS-cursuscode, ondertekening door de onderwijsinstelling)?⁴

---

³ Het betreft de voorafgaande cursuspublicatie voor de cursist. Te denken valt aan mailings/brochures, advertentieteksten, webpublicaties, intranetpublicaties, interne memo's, nieuwsbrieven of andere cursusaankondigingen

⁴ In plaats van een deelnamecertificaat per cursus kunnen erkende accountantskantoren of andere organisaties voor hun interne cursusprogramma gebruik maken van een persoonlijk jaarcertificaat (per kalenderjaar). De voorwaarden voor zo'n jaarcertificaat zijn: naam organisatie, naam accountant (voorletters en achternaam); aantal PE-uren per cursus; ondertekening door de contactpersoon van het kantoor; de CRS-cursuscode, naam van de gevolgde interne cursussen met cursusdatum/data (eventueel met vermelding van docenten) en jaartal waarop het jaarcertificaat betrekking heeft. Indien een accountantskantoor een jaarcertificaat hanteert dient bij deze vraag te worden bezien of jaarcertificaat voldoet aan bovengenoemde vereisten.

BIJLAGE 2   Scorelijst controle cursusdocumenten Audit

Na beoordeling van de cursusdocumenten wordt de score voor elke cursus berekend. De scores op onderdeel 1 worden als volgt berekend.

Voor elke 'ja' die wordt gescoord, wordt één punt gerekend, waarbij de scores op de vragen 2, 5, 7, 10 en 11 dubbel worden geteld. De score 'nee' levert geen punten op. De maximale score per cursus kan derhalve voor een PE-cursus (bestaande uit 11 vragen) in totaal 16 punten zijn.

Voor de betreffende PE-cursus wordt een voldoende gescoord indien minimaal tien (van de 16 punten) worden gescoord. Indien minder dan tien punten worden gescoord voor een PE-cursus zal voor die betreffende cursus een onvoldoende worden genoteerd.

Resumerend

- Uitkomsten op 2, 5, 7, 10 en 11 dubbel gewogen.
- De maximale score 16. De minimumscore voor een voldoende op onderdeel 1 is 10.

BIJLAGE 3 Vragenlijst deelnemersenquête Audit (bij onderdeel 2)

In het kader van de deelnemersenquête worden de cursisten aan de hand van onderstaande vragenlijst geïnterviewd.

Algemeen

- De onderwijsinstelling heeft aangegeven dat u heeft deelgenomen aan de cursus. Klopt dit?

Voortraject

- Hoe bent u vooraf geïnformeerd over de cursus? Bent u vooraf goed geïnformeerd over startdatum, cursustijden, voorbereidingen, aanduiding doelgroep en dergelijke?
- Wat vindt u van de snelheid/het gemak waarmee de inschrijving is geschied.

Opleidingsprogramma

- Waren niveau, opzet, inhoud en doelstellingen u vooraf voldoende duidelijk?

Uitvoering

- Beantwoordde de uitvoering aan uw verwachtingen in het algemeen qua niveau, duidelijkheid, theoretisch en/of praktisch gehalte, diepgang?
- Heeft de inhoud voldoende handvatten geboden voor directe toepassing van het geleerde in de praktijk?
- Is de cursus afgesloten met een (schriftelijke) evaluatie?

Docent

- Bent u tevreden over de kwaliteit van de docent(en)? Wat vond u sterk of zwak?

Cursusmateriaal

- Heeft u cursusmateriaal ontvangen?
- Bent u tevreden over de kwaliteit van het cursusmateriaal?

Accommodatie

- Bent u tevreden over de uitvoeringslocatie?

Organisatie & Administratie

- Wat vindt u van de organisatie en administratie van de onderwijsinstelling?
- Bent u tevreden over de financiële afhandeling van de cursus?
- Heeft u binnen 4 weken na afloop van de cursus een deelnamecertificaat ontvangen?

Prijs-kwaliteitverhouding

- Wat vindt u van de gevraagde prijs afgezet tegen de geboden kwaliteit van de cursus?

Tevredenheid totaal

- Bent u tevreden over deze cursus en de onderwijsinstelling?
- Wat vond u sterk/zwak? Heeft u punten ter verbetering?
- Zou u de volgende keer weer bij deze onderwijsinstelling een cursus volgen?
- Beveelt u deze onderwijsinstelling aan bij collega's?

Verslag

Van alle antwoorden op de hierboven gestelde vragen wordt per item een korte samenvatting gemaakt, leidend tot een verslag. Tevens wordt per item een door de deelnemer te geven waardering verwerkt op een 5-puntsschaal.

BIJLAGE 4   Agenda interview onderwijsinstelling (bij onderdeel 3)

Het interview is toegespitst op de kwaliteit van de cursusorganisatie, de afstemming van de cursussen op de praktijk van de accountant en de naleving van de regelgeving in het kader van de Permanente Educatie (PE). Voorts vindt een terugkoppeling van resultaten van de onderdelen 1 en 2 van de Audit plaats. Er zal daarbij worden gevraagd naar de reeds ondernomen of nog te nemen verbeteracties.

De agenda ziet er als volgt uit:

a. Professionaliteit en continuïteit van de cursusorganisatie

Gevraagd wordt wie verantwoordelijk is voor welke activiteiten. Hoe is voorzien in personele capaciteit voor een adequate cursusorganisatie? Van belang is dat bedrijfseconomische en personele voorwaarden aanwezig zijn om de inhoudelijke kwaliteit duurzaam te kunnen realiseren.

Eventuele zwakke plekken worden benoemd en besproken. Onderwerpen van bespreking:

(a) waarborgen continuïteit ten aanzien van de contacten met de NBA (hoe is zonodig vervanging van de contactpersoon gewaarborgd), (b) hoe wordt gewaarborgd dat de cursus tijdig (voorafgaand aan publicatie en het daadwerkelijk geven van de cursus) wordt aangemeld bij de NBA, (c) hoe wordt gewaarborgd dat de informatie over de cursus tijdig bekend is bij de cursisten, (d) hoe vindt de evaluatie van de cursussen in het algemeen plaats⁵ en (e) welke acties vinden plaats op het moment dat een cursus in de evaluatie onvoldoende scoort?

In het gesprek kan aangehaakt worden bij informatie die de afdeling Permanente Educatie over de cursusorganisatie van de onderwijsinstelling heeft. De input van de afdeling Permanente Educatie bij dit punt kan bestaan uit gegevens die de afdeling Permanente Educatie bekend zijn geworden naar aanleiding van andere kwaliteitsinstrumenten (bijvoorbeeld bevindingen van de afdeling Permanente Educatie in het kader van een steekproefsgewijze controle van cursussen, Meldpunt PE⁶, Visitatoren PE⁷ en de controle op de Nadere voorschriften etc).

b. Praktijkuitoefening en praktijkvoering van accountants

Het onderwijs dient de praktijkuitoefening en praktijkvoering van de accountant ten goede te komen (artikel 10 Nadere voorschriften PE). Gevraagd wordt op welke wijze de onderwijsinstelling aan deze eisen tegemoet komt in het kader van de ontwikkeling en de aanpassing van cursussen en cursusmateriaal, het bepalen van de leerdoelen en de werving en selectie van (gast)docenten. Tevens wordt gevraagd naar de wijze waarop de onderwijsinstelling in dit kader de betrokkenheid van deskundigen uit de accountancy heeft gewaarborgd en gevraagd wordt naar de toegevoegde waarde van de opleiding voor de accountancy.

---

⁵ Komen in de evaluatie alle relevante onderwerpen (docent(en), praktijkrelevantie, cursusorganisatie, cursusmateriaal, algemene waarderingsvraag) aan bod?

⁶ Het Meldpunt PE is een webbased Meldpunt op de NBA-site, via welk Meldpunt (accountant)cursisten hun reacties op gevolgde cursussen door middel van een gestandaardiseerd webbased formulier rechtstreeks aan de NBA kunnen melden.

⁷ De Visitator PE is een door de NBA geselecteerde accountant, die als cursist onaangekondigd aan een geregistreerde cursus deelneemt en op basis van een standaardformulier schriftelijk verslag uitbrengt aan de NBA.

c. Bespreking uitkomsten onderdeel 1

Bij dit punt zal terugkoppeling van de resultaten van de controle op de cursusdocumenten plaatsvinden.

De uitkomst van het onderzoek op onderdeel 1 kan zijn dat de documenten al dan niet aanwezig zijn. Indien de documenten wel aanwezig zijn, kan de conclusie worden getrokken dat deze wel of niet correct opgesteld. Indien de cursusdocumenten ontbreken en/of de cursusdocumenten niet correct zijn opgesteld, zal hieromtrent om opheldering worden gevraagd. Voor zover de onderwijsinstelling accountants inzet als docenten zal een vraag worden gesteld over het gebruik van docentencertificaten door de onderwijsinstelling.

d. Bespreking uitkomsten onderdeel 2 (en de uitkomsten van de opgevraagde cursusevaluaties)

Tot slot vindt terugkoppeling plaats van de resultaten van de deelnemersenquête. Deze resultaten worden zo nodig vergeleken met de uitkomsten van de cursusevaluatie (vraag 7 van onderdeel 1). Daarbij kan aan de orde komen welke actie de onderwijsinstelling heeft ondernomen naar aanleiding van de geconstateerde onvoldoende scores in de cursusevaluaties. Omschrijf de eventuele aanpassingen/veranderingen die op basis van evaluaties hebben plaatsgevonden bij één of meerdere cursussen.

BIJLAGE 5 Beoordelingstabel

	Resultaat 1	Resultaat 2	Resultaat 3	Resultaat 4	Resultaat 5	Resultaat 6
Onderdeel 1	Alle cursussen zijn voldoende	Meer dan de helft van de cursussen is voldoende	Alle cursussen zijn voldoende	De helft of meer dan de helft van de cursussen is onvoldoende	Meer dan de helft van de cursussen is voldoende	De helft of meer dan de helft van de cursussen is onvoldoende
Onderdeel 2	Voldoende	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende	Onvoldoende
Eindscore Cedeo	Goed	Tekortkoming op onderdeel 1	Kritische tekortkoming op onderdeel 2	Kritische tekortkoming op onderdeel 1	Tekortkoming op onderdeel 1 en kritische tekortkoming op onderdeel 2	Kritische tekortkoming op onderdeel 1 en 2
Vervolg audit	Na drie jaar	Na drie jaar	Heraudit onderdeel 2 na één jaar	Heraudit onderdeel 1 na één jaar	Heraudit onderdeel 2 na één jaar	Heraudit onderdeel 1 en 2 na één half jaar
Status erkenning	Erkenning	Erkenning	Geen erkenning	Erkenning onder voorwaarden	Geen erkenning	Geen erkenning